

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/5021

Karar No : 2016/3697

REKABET KURUMU
Tarih : 07.02.2017
Sayı : 855

Davacı : BP Petrolleri A.Ş.

Vekili : Av. Metin GÜNDAY

Büyükelçi Sok. No:20/5 Kavaklıdere - ANKARA

Davalı : Rekabet Kurumu

Bilkent Plaza, B 3 Blok Bilkent / ANKARA

Vekili : Av. Nagehan ÖZSEYHAN - Aynı adreste

Davanın Özeti : BP Petrolleri Anonim Şirketi ile 18 bayii arasında imzalanan bayilik ve intifa/kira anlaşmalarına bireysel muafiyet tanınması yolunda yapılan başvuruyla ilgili olarak Rekabet Kurulu'nca tesis edilen 26.08.2010 tarih ve 10-56/1071-400 sayılı kararın; kendileriyle bayiler arasında akdedilmiş olan satış sözleşmesinin tarafların hiçbir baskı ve etkisi altında kalmadan özgür iradeleriyle yapıldığı, satış bedelinin bir kısmının tahsilinin uzun süreli intifa hakkı sayesinde mümkün kılındığı, söz konusu anlaşmaların piyasayı kapama gibi bir amacı olmadığı, kendilerinin mülkiyeti altında olan istasyonları satarak intifa süresi sonunda başka dağıtıcılar bakımından rekabeti arttırdıkları, kendilerinin anlaşma gereği bayilere maddi yardım yapmayı ve ekipmanları yenilemeyi taahhüt ettiği, bu durumun bir istisna olarak kabul edilip intifa süresince muafiyet tanınması gerektiği ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Ahmet ASYA'nın Düşüncesi : Davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Aydın KURTULUŞ'un Düşüncesi : BP Petrolleri A.Ş. ile 18 bayii arasında imzalanan bayilik ve intifa/kira anlaşmalarına bireysel muafiyet tanınması yolunda yapılan başvuruyla ilgili olarak Rekabet Kurulu tarafından tesis olunan 26.08.2010 günü, 10-56/1071-400 sayılı kararın iptali istenilmektedir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde; belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu kuralına yer verilirken madde içeriğinde hukuka aykırı ve yasak olan hâller sayılmıştır. "Muafiyet" başlığıyla düzenlenen 5. maddesinde ise; a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması, b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması, c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması, d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olanlardan fazla sınırlanmaması şartlarının tamamının varlığı hâlinde Kurul'un teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2010/5021
Karar No : 2016/3697

hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği, ikinci fıkrasında; muafiyetin belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği, muafiyet kararlarının anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmışsa koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerli olduğu, Kurul'un, birinci fıkrada gösterilen şartların gerçekleşmesi hâlinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasına sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği kurala bağlanmıştır.

2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 2. maddesinde; üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur. 3. maddesinin d) bendinde; Rekabet Etmeme Yükümlülüğü: Alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük, ayrıca alıcının bir önceki takvim yılındaki alımları esas alınarak, ilgili pazardaki anlaşma konusu mal veya hizmetlerin ya da onları ikame eden mal veya hizmetlerin % 80'inden fazlasının sağlayıcıdan veya sağlayıcının göstereceği başka bir teşebbüsten satın alınmasına yönelik olarak alıcıya doğrudan veya dolaylı biçimde getirilen herhangi bir yükümlülüğün de rekabet etmeme yükümlülüğü olarak kabul edileceği açıklanmıştır. 5. maddesinin a) bendinde de; alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü, rekabet etmeme yükümlülüğünün yukarıda belirtilen süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması hâlinde, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli sayılacağı, alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdüreceyse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğünün, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsayacağı düzenlenmesi yapılmıştır.

BP ile bayiler arasında imzalanan bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı kira/intifa haklarına ilişkin resmî senetlerden oluşan dikey anlaşmalar, rekabet etmeme yükümlülüğü sürelerinin beş yılı aşması nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlanamamaktadırlar. Dağıtıcıların bayileri ile aralarındaki dikey anlaşmalara beş yılın üzerinde bireysel muafiyet tanınabilmesi için;

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2010/5021
Karar No : 2016/3697

Daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması,

- Akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniyor olması,

Bayilerin 5. yıl sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları şartlarının karşılanması gerektiği anlaşılmalıdır.

Olayda, başvurularda yer alan istasyonların daha önce BP'nin mülkiyetinde olduğu ve daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olmadığı, başvuru kapsamında yer alan istasyonların daha önce akaryakıt bayilik faaliyeti gerçekleştiriyor olması nedeniyle söz konusu dikey anlaşmalara bireysel muafiyet tanınmayacağı, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi hükmü karşısında ise, söz konusu istasyonların mülkiyetinin daha önce BP'ye ait olduğu göz önüne alındığında, söz konusu dikey anlaşmaların, istasyonların mülkiyetinin BP'ye ait olduğu dönem bakımından istisna hükmü kapsamında olduğu, istasyonların mülkiyetinin bayilere devredilmesinden sonra ise dikey anlaşmaların istisna hükmü kapsamında çıktığı açıktır.

Bu nedenle, BP Petrolleri A.Ş. ile 18 bayii arasında imzalanan bayilik ve intifa/kira anlaşmalarına bireysel muafiyet tanınması yolunda yapılan başvuruya ilgili olarak Rekabet Kurulu tarafından tesis olunan 26.08.2010 günlü, 10-56/1071-400 sayılı kararında hukuka uygunluk bulunduğundan, davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

Dava, BP Petrolleri Anonim Şirketi ile 18 bayii arasında imzalanan bayilik ve intifa/kira anlaşmalarına bireysel muafiyet tanınması yolunda yapılan başvuruya ilgili olarak Rekabet Kurulu'nca tesis edilen 26.08.2010 tarih ve 10-56/1071-400 sayılı kararın iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde, bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmış; "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasında, a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması, b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması, c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması, d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olanlardan fazla sınırlanmaması şartlarının tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2010/5021
Karar No : 2016/3697

hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği, ikinci fıkrasında, muafiyetin belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyet verilmesinin belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; muafiyet kararlarının, anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmış ise, bu koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerli olduğu, üçüncü fıkrasında ise, Kurul'un, şartların gerçekleşmesi hâlinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine, grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği kurala bağlanmıştır.

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 2. maddesinde, üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar dikey anlaşma olarak tanımlanmış, 5/a maddesinde ise, Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı belirtilmiş olup bu düzenlemelere göre konuyla ilgili sözleşmeler ile kira sözleşmelerinin tamamının tek bir dikey anlaşma olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu dikey anlaşmalar ile bayiye 5 yıldan uzun süreli rekabet yasağı getirilmesi, söz konusu dikey ilişkiyi grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır. Bunun yanında 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine veya bu yükümlülüğün anlaşmanın asli bir parçası olduğu hâllerde anlaşmanın tamamına yönelik olarak getirilen beş yıllık grup muafiyeti sınırına ilişkin olarak bir istisna düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme, "Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdüreceyse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsar." şeklindedir. 2002/2 sayılı Tebliğ'in açıklanmasına ilişkin Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 39. paragrafında ise, "Tebliğ'in 5'inci maddesi ile getirilen bu istisna, "öncelikle ve özellikle" ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan ayni ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır. Muafiyet kapsamındaki beş yıllık süre dolmadan; faaliyetlerin sona erdirilmesi, devralma vb. yollarla dikey anlaşmanın taraflarında değişiklik ortaya çıkması hâlinde muafiyetten yararlanılabilecek sürenin uzaması söz konusu değildir." şeklinde açıklama yer almaktadır.

T.C.

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2010/5021

Karar No : 2016/3697

Öte yandan, 18.09.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2003/3 sayılı Tebliğ'le, 2002/2 sayılı Tebliğ'e, "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1'inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." yönünde geçici madde eklenmiştir.

Aktarılan mevzuatın irdelenmesinden; dikey anlaşmaların, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin beş yıla kadar olması durumunda Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kabul edilen Tebliğ uyarınca grup muafiyetinden yararlanabileceği, anlaşma süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması hâlinde, ilgili anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanamayacağı, bununla beraber, anlaşmanın süresinin beş yılı aşmasına rağmen Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında sayılan koşulların tamamını taşıması hâlinde ise, anlaşmaya grup muafiyetinden bağımsız olarak bireysel muafiyet verilebileceği görülmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı BP Petrolleri A.Ş. (BP) tarafından 12.02.2010 tarihinde Rekabet Kurumu'na BP ile 18 bayi arasında imzalanan protokoller çerçevesinde akaryakıt bayilik sözleşmeleri ve bu sözleşmelerin mütemmimi niteliğindeki tapuya ilişkin hak ve bu hakların kurulmasına yol açan belirli bir süre bayilik şartlı satıştan oluştuğu öne sürülen dikey ilişkilere söz konusu hakların bitiş tarihine kadar bireysel muafiyet tanınması talebiyle başvuru yapıldığı, söz konusu başvurunun dava konusu Kurul kararıyla; bildirim konusu akaryakıt bayilik sözleşmeleri ile intifa/kira haklarından oluşan dikey ilişkinin, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği sonucuna ulaşılarak söz konusu anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanmadığı, başvurularda yer alan istasyonların daha önce BP'nin mülkiyetinde olduğu ve daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olmadığı, istasyonlarda daha önce akaryakıt bayilik faaliyeti gerçekleştiriliyor olması nedeniyle, Rekabet Kurulu'nun daha önceki kararları çerçevesinde söz konusu dikey anlaşmalara bireysel muafiyet tanınamayacağı, istasyonların mülkiyetinin bayilere devredilmesi sonrasında anılan dikey anlaşmaların Tebliğ'in 5. maddesinde anılan istisna hükmü kapsamında çıktığı, söz konusu dikey anlaşmalardan; 18.09.2005 tarihinden önce bayilere satılan istasyonlara ilişkin olanların 18.09.2010 tarihine kadar, 18.09.2005 tarihinden sonra satılan istasyonlara ilişkin olanların ise satış tarihinden itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma imkânının bulunduğu gerekçeleriyle bireysel muafiyet tanınması talebinin reddedildiği anlaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2010/5021
Karar No : 2016/3697

BP ile bayiler arasında imzalanan bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı kira/intifa haklarına ilişkin resmî senetlerden oluşan dikey anlaşmaların, rekabet etmeme yükümlülüğü sürelerinin beş yılı aşması nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlanamadığı açıktır.

Yukarıda anılan mevzuat hükümleri, açıklamalar ve Dairemizin yerleşmiş içtihatlarına göre, dağıtıcıların bayileri ile aralarındaki dikey anlaşmalara beş yılın üzerinde bireysel muafiyet tanınabilmesi için; bireysel muafiyet talep edilen sözleşmelerin daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması, akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması ve bayilerin 5. yıl sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları şartlarının karşılanması gerekmektedir.

Olayda, başvurularda yer alan istasyonların daha önce BP'nin mülkiyetinde olduğu ve daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olmadığı, başvuru kapsamında yer alan istasyonlarda daha önce akaryakıt bayilik faaliyetinde bulunulması nedeniyle söz konusu dikey anlaşmalara bireysel muafiyet tanınmayacağı anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; davanın **REDDİNE**, ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam 157,65-TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 1.800-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra istemi hâlinde davacıya iadesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 11.11.2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Nevzat	Zümrüt	Dr. Hasan	Mürteza	Fatih Mehmet
ÖZGÜR	ÖDEN	GÜL	GÜLER	ALKIŞ

Yargılama Giderleri :
Toplam Harç : 92,65-TL
Posta Gideri : 65,00-TL
Toplam : 157,65-TL

